

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის
განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაზიარება და გავრცელება ქვეყნის მზაობის ანგარიში: საქართველოს გზამკვლევი

2020 წლის ივნისი

მომზადებულია ფრაისუოთერჰაუსკუპერსის მიერ, ევროპის გარემოს
დაცვის სააგენტოსთან ხელშეკრულების საფუძველზე

*ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის
განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)*

ოფიციალური შეტყობინება

წინამდებარე ანგარიშის შინაარსი მომზადებულია ფრაისუოთერჰაუსკუპერსის მიერ, ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტოსთან მომსახურების ხელშეკრულების No. 3437/R0-ENIE/EEA.57335 საფუძველზე და აუცილებლად არ ასახავს ევროპის კომისიის ან ევროკავშირის სხვა ინსტიტუტების ოფიციალურ მოსაზრებებს. არც ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტო და არც რომელიმე პირი ან კომპანია, რომელიც სააგენტოს სახელით მოქმედებს, არ არის პასუხისმგებელი ამ ანგარიშში მოცემული ინფორმაციის გამოყენებაზე.

წინამდებარე ანგარიში მომზადდა ფრაისუოთერჰაუსკუპერსის მიერ, გზამკვლევის შემუშავების და გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ეროვნულ ელექტრონული მმართველობის/ღია მონაცემების პროცესებსა და პლატფორმებზე დანერგვის შესაძლებელი და პრაქტიკული საშუალებების გამოვლენის ფარგლებში. ეს ქმედება ხორციელდება ENI SEIS II East 2016-2020 პროექტის ფარგლებში. ანგარიში შეიქმნა 2018 წელს და განახლდა 2019 წლის განმავლობაში, რაც მოიცავს კიევში რეგიონალური შეხვედრის შემდეგ განხილვას 2019 წლის მარტში და აგრეთვე, 2019 წლის ნოემბერში ჩატარებული მრგვალი მაგიდის შემდგომ განხილვას. ანგარიში საქართველოს სამთავრობო უწყებების მიერ განხილულია 2019 წლის დეკემბერში.

წინამდებარე ანგარიში მოიცავს ინფორმაციას, რომელიც გამომდინარეობს ანგარიშში უფრო დეტალურად აღწერილი სხვადასხვა საჯაროდ ხელმისაწვდომი წყაროებიდან და არ ითვალისწინებს ქვეყანაში არსებული გარემოსდაცვითი ინფორმაციის, ღია მონაცემებისა და ელექტრონული მმართველობის სრულყოფილ ანალიზს, თუმცა წარმოადგენს იმ ძირითადი ელემენტების კრებულს, რომელიც ახორციელებს ეროვნული გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ლანდშაფტის ფორმირებას.

ეროვნული გზამკვლევი

ზოგადად, მიზანშეწონილია, საქართველომ ყურადღება გაამახვილოს რამდენიმე მნიშვნელოვან საკითხზე, რათა უზრუნველყოს თანმიმდევრული და ეფექტური ღია მონაცემების და გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვა, ზემოთ წარმოდგენილი საერთო გამოწვევების გადასაჭრელად. მოკლედ, აქცენტი უნდა გაკეთდეს შემდეგზე:

- **პოლიტიკის ღონისძიებები:**
 - *გრძელვადიანი ციფრული სამოქმედო გეგმა:* ელექტრონული მმართველობისა და ღია მონაცემებისთვის უნდა შეიქმნას სამოქმედო გეგმა. გეგმამ უნდა უზრუნველყოს ეროვნული ელექტრონული მმართველობისა და ღია მონაცემთა პორტალების სამუშაოს მოცულობა, მართვა და დაფინანსება, ასევე ციფრული ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები როგორც სამთავრობო ინსტიტუტებისთვის, ისე საზოგადოებისთვის. ამით უნდა შეფასდეს და ამოქმედდეს მთელს ეკონომიკურ სექტორში შესრულებული საქმიანობებისა და პროექტების შედეგად მიღებული ყველა არსებული შედეგი და საუკეთესო პრაქტიკა.
 - *ზოგადი ფუნქციონალური თავსებადობის ჩარჩო:* ქვეყანამ უნდა შექმნას ფუნქციონალური თავსებადობის ჩარჩო ან სულ მცირე, მისი საფუძველი. ეს განსაკუთრებით საჭიროა ინტეგრირებული გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის(ების) განვითარებისთვის და გარემოსდაცვითი მონაცემების შეუფერხებელი ინტეგრაციის, გაცვლისა და გაზიარებისთვის.
 - *გზამკვლევი ღია მონაცემების და გარემოსდაცვითი ინფორმაციის სფეროში:* აღნიშნული გზამკვლევი უნდა შეიცავდეს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაზიარებისა და გავრცელების მნიშვნელოვან მიზნებს.
- **სამართლებრივი ღონისძიებები:**
 - *აღსრულების მექანიზმები* გარემოსდაცვითი ინფორმაციის რეგულარულად შეგროვების, გაზიარების, გავრცელებისა და მონიტორინგის განხორციელებისთვის.
- **ტექნიკური ღონისძიებები:**
 - *ელექტრონული მმართველობა, ღია მონაცემები და გეო-პორტალები:* ქვეყანას უნდა ჰქონდეს ეფექტური ელექტრონული მმართველობა, ღია მონაცემები და გარემოსდაცვითი პორტალები, რომელთა მეშვეობითაც შესაძლებელი იქნება გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის გაზიარება / გავრცელება სივრცითი ატრიბუტებით და სადაც შესაძლებელი იქნება მომსახურებების განხორციელება.
 - *საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა:* ევროკავშირის, სტანდარტიზაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის (ISO), მსოფლიო მეტეოროლოგიური ორგანიზაციის, ღია გეო-სივრცითი კონსორციუმის, მსოფლიო ქსელის (ინტერნეტის) კონსორციუმის, მსოფლიო სტანდარტებისა და ტექნოლოგიების ეროვნული ინსტიტუტის და სტანდარტების შემუშავებაზე

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

პასუხისმგებელი სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ შემუშავებული სტანდარტები. სტანდარტები შეიძლება შეიცვალოს და დაინერგოს საინფორმაციო სისტემის, მეტამონაცემებისა და ფუნქციონალური თავსებადობის სტანდარტების შემუშავების სფეროებში.

ამ ელემენტების ზოგიერთი ნაწილი უკვე დანერგილია საქართველოში (მაგ., ღია მონაცემთა პორტალი) და სხვა პორტალებში, რომლებიც შეიცავს მონაცემებს და ინფორმაციას გარემოსდაცვითი მიმართულებით. მიუხედავად ამისა, მიზანშეწონილია ამ ასპექტების გადახედვა გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაზიარებისა და გავრცელების ინტეგრირებული პერსპექტივიდან და საჭიროების შემთხვევაში სასურველია მათი განახლება. აღნიშნული ელემენტები განუწყვეტლივ ვითარდება; აქედან გამომდინარე, აუცილებელია მათი პერიოდული გადახედვა.

სახელმძღვანელო მითითებები საგზაო რუკის განხორციელებისთვის

წინამდებარე ნაწილში მოცემული გეგმა ასახავს ღია მონაცემების და გარემოსდაცვითი ინფორმაციის სფეროში შემდგომი განვითარების მნიშვნელოვან მიმართულებებს. გაუმჯობესების მიზნით იგი ასევე გთავაზობთ რეკომენდაციებს და შემოთავაზებულ მოქმედებებს, რომლებიც ორგანიზებულია SEIS შემდეგი საყრდენი საკითხების მიხედვით: შინაარსი, ინფრასტრუქტურა და თანამშრომლობა.

ქვეყნის წარმატება და სწრაფი წინსვლა ამ გამოწვევების სფეროში მკაცრად არის დამოკიდებული მკაფიო პრიორიტეტულობაზე, მრავალდისციპლინარულ გუნდურ მუშაობაზე და შედეგების რეგულარულ მონიტორინგსა და კორექტირებაზე. გარდა ამისა, მას შემდეგ რაც, ეტაპობრივად მიიღწევა პროგრესი, განსახილველად შემოთავაზებულ ერთ ან რამდენიმე მიმართულებაში, საჭირო იქნება საგზაო რუკის კორექტირება და ცვლილებების შეტანა, რათა გზამკვლევი ინარჩუნებდეს ქვეყნის მთავარ პრიორიტეტებთან შესაბამისობას..

შემოთავაზებული ღონისძიებების ეროვნულ დონეზე განხორციელების პროცესის მხარდასაჭერად, რეკომენდებულია ინტერდისციპლინარული გუნდის შექმნა, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება მთლიანი პროცესის მართვაზე და ზედამხედველობაზე. ღონისძიებები უნდა დახარისხდეს პრიორიტეტულობის შესაბამისად და უნდა განხორციელდეს ქვეყნის ელექტრონული მმართველობის, ღია მონაცემებისა და გარემოსდაცვითი სტრატეგიების მხარდაჭერისა და გაძლიერებისათვის. გარდა ამისა, ეს პროცესი არ უნდა განხორციელდეს იზოლირებულად. პირიქით, ეს უნდა მოხდეს სხვა ქვეყნებისა და ორგანიზაციების მიერ ამ სფეროში უკვე მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით და ფართო რეგიონალური გაცვლისა და საერთაშორისო თანამშრომლობის კონტექსტში.

შემოთავაზებული ღონისძიებები უნდა განხორციელდეს კონკრეტული უწყებების მიერ გადაწყვეტილების მიღების სხვადასხვა დონეზე და დისციპლინების შესაბამისად. ამ მხრივ, ღონისძიებები ჯგუფდება სამ მთავარ კატეგორიად, კერძოდ: პოლიტიკის, სამართლებრივ და ტექნიკურ

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიებებად. ეს კატეგორიები მითითებულია ფერის სქემით (იხ.ქვემოთ მოცემული ცხრილი). მათი მიზანია აჩვენონ მოწინავე გამოცდილება ან გადაწყვეტილების მიღების დონე, რომელიც საჭიროა თითოეული ღონისძიების განსახორციელებლად და ისინი განიხილება ინტერდისციპლინარულ კონტექსტში.

ცხრილი 1. საგზაო რუკის ღონისძიებების ფერთა სქემის განმარტება

ფერი	ღონისძიების ტიპი	აღწერა
	პოლიტიკა	ამ კატეგორიაში მოცემული ღონისძიებები მოიცავს კონკრეტული სტრატეგიებისა და პოლიტიკის შემუშავებას და მათ ინტეგრაციას მთლიან პოლიტიკურ ჩარჩოებში, ეროვნულ დონეზე. ისინი მოიცავს მკაფიო და გაზომვადი მიზნების დადგენას, აგრეთვე სტრატეგიებისა და პოლიტიკის განხორციელების მონიტორინგს. გარდა ამისა, ისინი გულისხმობენ ზედამხედველობას, კოორდინაციას და სხვა პრაქტიკულ ღონისძიებებს ღია მონაცემებზე და ელექტრონულ მმართველობაზე ინტერდისციპლინარული მუშაობის თვალსაზრისით, სხვადასხვა სფეროებში, მათ შორის გარემოსდაცვითი მიმართულებით
	საკანონმდებლო	ამ კატეგორიის ღონისძიებები მოიცავს ახალი კანონმდებლობის შემუშავებას და მიღებას, ან არსებული კანონმდებლობის გადახედვას, რასაც მოყვება მეორადი კანონმდებლობის, სახელმძღვანელო პრინციპების და მეთოდოლოგიების შემუშავება ღია მონაცემების და ელექტრონული მმართველობის სფეროში, სხვადასხვა დარგებში, მათ შორის გარემოსდაცვითი სფეროში.საკანონმდებლო ზომები მოიცავს მმართველობის ჩამოყალიბებას, პასუხისმგებლობის მკაფიო დაყოფას და კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვალდებულებების აღსრულების მექანიზმების შემოთავაზებას.
	ტექნიკური	ამ კატეგორიის ღონისძიებები მოიცავს ტექნიკური ინსტრუმენტების, მეთოდოლოგიების და პროცედურების მიღებას ან / და შემუშავებას, აგრეთვე საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას და მიღებას, საჭიროების შემთხვევაში ეროვნულ დონეზე. ეს ზომები ასევე მოიცავს ახალი კომპეტენციების შემუშავებასა და სპეციალისტების მომზადებას ტექნოლოგიური ინიციატივების წარმატებული განხორციელებისა და მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

საქართველოსთვის მიზანშეწონილია, გზამკვლევიში შემოთავაზებული ღონისძიებების განხორციელება, ქვეყანაში მიმდინარე უახლესი პოლიტიკის, საკანონმდებლო და ტექნოლოგიური ცვლილებების გათვალისწინების შემდეგ. ქვემოთ მოცემულ ცხრილში მოცემულია რეკომენდებული ვადები, რომლებიც

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

გათვალისწინებულია სხვადასხვა პრიორიტეტული ღონისძიებების მისაღწევად. იმის გათვალისწინებით, რომ აღნიშნული სფერო ძალიან დინამურია, დასაშვებია ამ დროის შემოთავაზებული ვადის შემცირებაც.

ცხრილი 2. რეკომენდებული ვადები ღონისძიებების განხორციელებისთვის

პრიორიტეტი	რეკომენდებული ვადები ღონისძიებების განხორციელებისთვის
მაღალი	მომდევნო 1-3 წელიწადში
საშუალო	მომდევნო 3-5 წელიწადში
დაბალი	5 წლის შემდეგ

საგზაო რუკით შემოთავაზებული პრიორიტეტები ემყარება 2018 წლიდან 2020 წლამდე მიღებულ და აგრეგირებულ ინფორმაციას. ღონისძიებების განხორციელებიდან, პოლიტიკის, კანონმდებლობის ან ტექნოლოგიის ცვლილებებიდან გამომდინარე, შესაძლოა შეიცვალოს შემოთავაზებული პრიორიტეტები. შემოთავაზებული ღონისძიებების ეფექტურად განხორციელებისა და მათი შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად აუცილებელია ღონისძიებათა რეგულარული მონიტორინგი.

ანგარიში "ღია მონაცემების და ელექტრონული მმართველობის საუკეთესო პრაქტიკა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაზიარებისა და გავრცელების ხელშეწყობისთვის"

გეგმაში შემოთავაზებული ღონისძიებების განხორციელებას ეხმარება საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიში „ღია მონაცემებისა და ელექტრონული მმართველობის საუკეთესო პრაქტიკა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაზიარებისა და გავრცელების ხელშეწყობისთვის“ (მოკლედ, საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიში). ეს ანგარიში წარმოადგენს წინამდებარე პროექტის განუყოფელ ნაწილს და უზრუნველყოფს შესაბამის მაგალითებს სხვა ქვეყნებისა და ორგანიზაციების გამოცდილებიდან, საგზაო რუკის პრაქტიკულ განხორციელებასთან დაკავშირებით.

საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიში ორგანიზებულია ორ ნაწილად - ელექტრონული მმართველობა და ღია მონაცემები - თითოეული ნაწილი შეესაბამება SEIS-ის საყრდენ საკითხებს: „შინაარსი“, „ინფრასტრუქტურა“ და „თანამშრომლობა (ქსელი)“. გარდა ამისა, შემდეგი რესურსები შეიძლება გამოყენებულ იქნას ამ გეგმაში შემოთავაზებული ღონისძიებების განხორციელების მხარდასაჭერად:

- ანგარიში ”ევროკავშირის დონეზე მონაცემების მოსაპოვებელი ეროვნული გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემებისა და საშუალებების კარგი პრაქტიკის დანერგვის მხარდაჭერის შესახებ”;
- გარემოსდაცვითი ანგარიშების ოპტიმიზაცია - სამოქმედო გეგმა;
- ღია მონაცემების მზაობა ევროპაში 2019^{1,2};

¹ https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/open_data_maturity_report_2019.pdf

² https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/european_data_portal_-_open_data_goldbook.pdf

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

- გარემოსდაცვითი მმართველობის შეფასების ჩარჩოს შემუშავება ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებში³.

საგზაო რუკის ღონისძიებები: შინაარსი

საქართველოსთვის შემოთავაზებული ღონისძიებები SEIS-ის საყრდენი საკითხების პერსპექტივიდან: ცხრილი 3. ღონისძიებები SEIS-ის საყრდენი საკითხების პერსპექტივიდან: შინაარსი

ღონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
1. საკანონმდებლო ჩარჩოს გადახედვა, საჯარო სექტორის ინფორმაციაზე (PSI) ონლაინ ხელშეწყობისთვის ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობის, რეგულირებისა და ხელახალი გამოყენების თვალსაზრისით	მაღალი	<p>საკანონმდებლო აქტების მიღება ან საჭიროების შემთხვევაში შეცვლა, რომლებიც ეხება მონაცემთა მართვას და გარემოსდაცვით სფეროსთან დაკავშირებულ წვდომას (ბუნებრივი რესურსების, ეკოსისტემების და დაბინძურების მონიტორინგი, შეფასება და ანგარიშგება, მართვა და კონტროლი) ორჰუსის კონვენციისა და PRTRs-ის ოქმის შესაბამისად (საჭიროების შემთხვევაში). ეს შეიძლება შეიცავდეს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის გაუმჯობესებას თემების, წყაროების (ნუსხათა, რეესტრების, მონაცემთა ბაზების, ფონდების და ა.შ.), ფორმატების, მეტამონაცემების, ლიცენზირების და ფუნქციონალური თავსებადობის მოთხოვნების განსაზღვრის გზით; • გარემოსდაცვითი მონაცემების შეგროვებისა და ელექტრონული ფორმატით გაცვლის პროცედურების გაუმჯობესებას და ღია მონაცემებზე წვდომას; • გარემოსდაცვითი მონაცემების ნაკადების მართვის პროცედურების გაუმჯობესებას და რეგულარულ განახლებას, ხარისხის უზრუნველყოფასა და კონტროლს, ანგარიშგებას, უწყებათაშორის გაზიარებას და გაცვლას, ონლაინ გავრცელებას და გავრცელების სხვა საშუალებებს; • საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურების

³ “ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებში გარემოსდაცვითი მართვის შეფასების ჩარჩოს შემუშავება” ხელშეკრულება No 07.0203/2017/764990/SER/ENV.E.4-ს მიხედვით, რომელიც დაფინანსებული ევროკომისიის მიერ, საბოლოო ანგარიში მაისი, 2019.

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>დაწესებას, საზოგადოების ფართო ჩართულობას გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის(ების) შემქნის, გამოყენებისა და განახლების პროცესში; მოქალაქეების სამეცნიერო და საზოგადოებრივი ჩართულობის ინიციატივების გამოყენების გზების განხილვას;</p> <ul style="list-style-type: none"> • საზოგადოებრივი უწყებების პასუხისმგებლობის გამარტივებას ყველა დონეზე და სხვადასხვა სექტორში, მკაფიო კომპეტენციებისა და კოორდინაციის უზრუნველსაყოფად; • დაშვებული გამონაკლისების პერიოდული გადახედვა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციაში მათი აღმოჩენისას; • ამ გამონაკლისების კანონიერი გამოყენების მონიტორინგი და გაფრქვევების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება ორპუსის კონვენციის შესაბამისად (კერძოდ, პრაქტიკული წესების დაზუსტება საზოგადოებრივი მნიშვნელობის არაკონფიდენციალური ინფორმაციის განცალკევების შესახებ, მისი შემდგომი გამჟღავნების მიზნით⁴). <p><i>სახელმძღვანელოდ, გაეცანით საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშის ნაწილს "ღია მონაცემთა საკანონმდებლო ჩარჩოს შემუშავება და აღსრულების მექანიზმის უზრუნველყოფა".</i></p> <p><i>ეს ლონისძიება მჭიდრო კავშირშია „თანამშრომლობის ინსტიტუციური ჩარჩოს ჩამოყალიბებასთან ღია მონაცემების განხორციელებისთვის“, თანამშრომლობის (ქსელის) ნაწილში.</i></p>
2. გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის, გაზიარებისა და გავრცელების პრაქტიკული ლონისძიებების	მაღალი	<p>ტექნიკური სახელმძღვანელო პრინციპების მიღება, რომელიც უზრუნველყოფს პრაქტიკულ ლონისძიებებს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის, გაზიარებისა და გავრცელებისთვის, რომელიც მიუთითებს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის მასშტაბებს მეტამონაცემების აღწერით და რეესტრით; • გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სტრუქტურას

⁴ მოთხოვნა ეროვნული მრგვალი მაგიდის ჩატარების დროს

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
განმსაზღვრელი სახელმძღვანელო მითითებების მიღება		<p>(მონაცემთა არქიტექტურის, მონაცემთა მართვის, სისტემის ადმინისტრირების, მონაცემთა კონფიდენციალურობის, მონაცემთა უსაფრთხოებისა და მონაცემთა ხარისხის ჩათვლით);</p> <ul style="list-style-type: none"> • ონლაინ და შესაბამის პორტალებზე არა-კონფიდენციალური ინფორმაციისა და მონაცემთა კრებულების გაზიარების და მისაწვდომობის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცედურები (მაგ., საჯარო უწყებების ვებგვერდები, გარემოსდაცვითი პორტალები - ერთი წვდომის წერტილი გარემოსდაცვითი ინფორმაციისთვის, გეო-სივრცითი პორტალებისთვის, სტატისტიკური, ღია მონაცემებისა და სხვა პორტალებისთვის); • საჭიროების შემთხვევაში, არაკონფიდენციალური ინფორმაციის განცალკევება; • მონაცემთა ხარისხის უზრუნველყოფის პროცედურების ეტაპობრივი ცვლილება ევროკავშირის წესების შესაბამისად.
3. გარემოსდაცვითი მონაცემთა პოლიტიკის შემუშავება და მიღება	მაღალი	<p>გარემოსდაცვითი მონაცემების პოლიტიკის შემუშავება შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე პირების მიერ, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან გარემოს დაცვაზე, რომელიც მოიცავს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ხელმისაწვდომი სხვადასხვა გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ჩამონათვალს და მის მოცულობას; • მონაცემების არსებობისა და ხელმისაწვდომობის ძირითადი პირობებს, მათ შორის ღია ხელმისაწვდომობას და მონაცემთა გაზიარების ასპექტებს; • მონაცემთა მფლობელის მხარდაჭერას მესამე მხარის მიერ ხელმისაწვდომობასა და წვდომაში; • მონაცემთა და ინფორმაციის მფლობელთა/პროვაიდერთა უფლებები და მოვალეობები მონაცემებისა და ინფორმაციის შენახვის, განახლების, ხარისხის უზრუნველყოფისა და ინფორმაციის საიმედოობის და მათი პასუხისმგებლობის შესახებ; • ლიცენზირების წესები და პირობები; • გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე წვდომის საკონტაქტო

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>წერტილი</p> <p>მონაცემთა პოლიტიკის მაგალითისთვის, გაეცანით ევროპის გარემოს სააგენტოს ვებგვერდს: https://www.eea.europa.eu/legal/eea-data-policy/data-policy</p>
<p>4. სალიცენზიო ვადებისა და პირობების შემუშავება/განახლება, ღია მონაცემებზე წვდომის, გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გამოყენებისა და ხელახალი გამოყენების ხელშეწყობისთვის, ღია ლიცენზიის გამოყენებით</p>	მაღალი	<p>ეს ღონისძიება გულისხმობს სხვადასხვა პორტალზე გამოყენებული ლიცენზირების ვადებისა და პირობების განსაზღვრას გარემოსდაცვითი მონაცემების გამოქვეყნებისა და წვდომისათვის.</p> <p>ამჟამად, არ არსებობს ოფიციალური და მკაფიო სალიცენზიო მექანიზმები საჯარო სექტორისთვის ხელმისაწვდომი მონაცემების ხელახალი გამოყენების თაობაზე.</p> <p>PSI დირექტივის თანახმად, მიზანშეწონილია გამოიყენოთ ღია ლიცენზიები, რადგან ისინი ხელმისაწვდომია ინტერნეტით და უზრუნველყოფენ სალიცენზიო პირობების მკაფიო პირობებს⁵.</p> <p>დამატებითი ინფორმაცია ლიცენზირების შესახებ ხელმისაწვდომია საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშში, "გარემოსდაცვითი მონაცემების ლიცენზირების წესების და პირობების ჰარმონიზაცია მისი საჯარო გამოყენებისა და ხელახალი გამოყენებისთვის".</p>
<p>5. გარემოსდაცვითი სისტემებისთვის ფუნქციონალური თავსებადობის სტანდარტების დანერგვა /განახლება</p>	მაღალი	<p>ამჟამად, ინფორმაციული სისტემების ფუნქციონალური თავსებადობა უმეტესწილად იზღუდება, არასაკმარისად შემუშავებული სამართლებრივი ჩარჩოსა და ფუნქციონალური თავსებადობის სტანდარტების არარსებობის გამო.</p> <p>ეს ღონისძიება განიხილავს გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის გაცვლის არსებულ სტანდარტებს, ამ გაცვლების სტანდარტიზაციის მიზნით.</p>

⁵ ევროპარლამენტისა და ევრო საბჭოს 2019 წლის 20 ივნისის დირექტივა (EU) 2019/1024 , ღია მონაცემებისა და საჯარო სექტორის ინფორმაციის გამოყენების შესახებ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1024&from=EN>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>დასრულებული ინვენტარიზაციის საფუძველზე, ეს ლონისძიება მოახდენს სტანდარტების გამოყენების ჰარმონიზებასა და შეიმუშავებს საერთო სახელმძღვანელო პრინციპებს გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის ავტომატური გაცვლისთვის.</p> <p>კერძოდ, ეს სტანდარტები მოიცავს მეტამონაცემების სტანდარტებს გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების მონაცემების და ინფორმაციის გაცვლის შესახებ (მაგ., ინტერფეისები შეიძლება აიგოს ვებ-სერვისების გამოყენებით).</p> <p>მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ეს ლონისძიება წარმოადგენს ეფექტური ინტეგრირებული გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის შექმნის წინაპირობას.</p> <p>აღნიშნული ლონისძიება, ინფრასტრუქტურის ნაწილთან დაკავშირებით, მჭიდრო კავშირშია შემდეგ დოკუმენტებში წარმოდგენილ ლონისძიებებთან: „გეო-სივრცითი, სტატისტიკური, ჯანმრთელობისა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების თავსებადობის ამაღლებაში“ და „საზოგადოებრივი გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ელექტრონული რეესტრის შექმნა“.</p>
<p>6. გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის რეგულარული შეგროვება და დროული ანგარიშგება ეროვნული და საერთაშორისო ვალდებულებების შესაბამისად</p>	<p>მაღალი</p>	<p>ეს ლონისძიება:</p> <ul style="list-style-type: none"> • უზრუნველყოფს ორჰუსის კონვენციის და მის მხარეთა გადაწყვეტილებებისა და რეკომენდაციების ეფექტურ განხორციელებას, ინფორმაციაზე და ელექტრონული ინფორმაციის საშუალებებზე ეფექტური წვდომის ხელშესაწყობად. • ითვალისწინებს PRTRs ოქმის რატიფიკაციის შესაძლებლობას; • დაადგენს დამაბინძურებლების ემისიების და გადაცემის რეესტრის შექმნის პრაქტიკულ ლონისძიებებს და მის ინტეგრირებას გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ინტეგრირებულ სისტემაში(ებში), საუკეთესო საერთაშორისო სამუშაო

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>პრაქტიკის გამოყენებით;</p> <ul style="list-style-type: none"> • უზრუნველყოფს შეფასებისა და ინდიკატორების მიკვლევადობას, მათი დაკავშირებით გამოყენებულ ხელმისაწვდომ მონაცემების წყაროებთან; • განიხილავს, გახდეს სხვა UNECE MEA-ს წევრი (მაგ. წყლის კონვენცია LRTAP და მასთან დაკავშირებული ოქმები) გარემოსდაცვითი მართვის, მონიტორინგისა და მონაცემთა მართვის გაუმჯობესების მიზნით; • უზრუნველყოს სხვა საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებას, რომლებიც დაკავშირებულია გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის რეგულარულ უზრუნველყოფასთან.
<p>7. ხარისხის უზრუნველყოფის/ხარისხის კონტროლის მექანიზმების გაუმჯობესება და საჯარო ხელმისაწვდომობა გამოქვეყნებული გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის მიღმა</p>	<p>მაღალი</p>	<p>გარემოსდაცვითი მონაცემების ხარისხის უზრუნველყოფისა და ხარისხის კონტროლისთვის გამოყენებული შედეგები და მეთოდოლოგია უნდა გამოქვეყნდეს დეტალურად, რათა საზოგადოებამ და სხვა დაინტერესებულმა პირებმა შეძლონ მონაცემთა სანდოობის შეაფასება.</p> <p>ეს ლონისძიება:</p> <ul style="list-style-type: none"> • შეაფასებს ხარისხის კონტროლის მიმდინარე მექანიზმებს გარემოსდაცვითი მონაცემების შეგროვებიდან, მთლიანი MDIAR-ის ჯაჭვამდე დაგროვების, მანიპულირების, დამუშავებისა და გამოქვეყნების ჩათვლით⁶; • გამოაქვეყნებს მიმდინარე პროცედურებს და დაადგენს მინიმალურ სტანდარტებს მონაცემთა ნაკადის ყველა ეტაპზე (მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა მომზადება და კონტროლი, შეგროვება და მონაცემთა გავრცელება); • შეაფასებს/შეცვლის სამართლებრივ ჩარჩოს, დებულებების დამატებით, რომლებიც განსაზღვრავს ვალდებულებებს სხვადასხვა დონეზე, გარემოსდაცვითი მონაცემების ხარისხის კონტროლთან დაკავშირებით, მათ შორის

⁶ მონიტორინგის/ მონაცემების/ ინფორმაციის/ შეფასების / ანგარიშგების (MDIAR) ქსელი არის მონაცემებისა და ინფორმაციის გადასვლა ეროვნული მონიტორინგიდან ევროპულ ანგარიშგებაში..

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>ჯარიმებისთვის, შეუსრულებლობისთვის;</p> <ul style="list-style-type: none"> აწარმოებს ხარისხის კონტროლის ღონისძიებების შესრულების მონიტორინგს და უზრუნველყოფს წლიური საანგარიშო პროცესის შექმნას, მოწოდებული გარემოსდაცვითი მონაცემების ხარისხის შეფასების მიზნით. <p>დღეისათვის, ხარისხის კონტროლი წარმოადგენს იმ ინსტიტუტის პასუხისმგებლობას, რომელიც აგროვებს მონაცემებს; ამასთან, არ არსებობს ხარისხის კონტროლის ერთიანი პროცესი, რომელიც უზრუნველყოფს ხარისხის კონტროლის ერთიან პროცედურას (იხ. ნაწილი 3.1.3.3 გარემოსდაცვითი მონაცემების ხარისხის კონტროლი).</p> <p>ხარისხის კონტროლის მექანიზმების შეფასების კრიტერიუმების მაგალითები ასახულია დოკუმენტში „საუკეთესო პრაქტიკის ხელშეწყობა გარემოსდაცვითი ეროვნული ინფორმაციული სისტემებისთვის და მონაცემების მოსაპოვებელი საშუალებებისთვის ევროკავშირის დონეზე“, გვერდი 165.</p> <p>ასევე მოცემულია სტანდარტების, მექანიზმებისა და ხარისხის კონტროლის ღონისძიებების მაგალითები საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშში, ნაწილში: "გარემოსდაცვითი მონაცემების ხარისხის კონტროლის მექანიზმების შემუშავება და გამოქვეყნება".</p>
<p>8. მეტამონაცემების აღწერის სტანდარტების განსაზღვრა/მიღება ყველა გარემოსდაცვითი მონაცემისა და ინფორმაციისთვის, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, ერთი ვებ-წვდომის წერტილის გამოყენებით</p>	<p>მაღალი</p>	<p>ეს ღონისძიება მიზნად ისახავს მეტამონაცემების სტანდარტების განსაზღვრას გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის გავრცელების / გაცვლის (გარემოსდაცვითი ანგარიშების გავრცელების ჩათვლით) გაადვილებისთვის. შედეგად, ინსტიტუტებისთვის ადვილი იქნება გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვა და გაცვლა, ამასთანავე, ეს საზოგადოებას გაუადვილებს ინფორმაციის მოძიებას.</p> <p>საქართველომ შეიმუშავა საკუთარი მეტამონაცემების სტანდარტი ღია მონაცემების გამოქვეყნებისთვის. რეკომენდებულია საერთაშორისო სტანდარტების მიღება, რადგან სტანდარტული განვითარება მოითხოვს როგორც ტექნიკური გამოცდილებას, ასევე რესურსებს. სტანდარტის</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>ადაპტირება ევროკავშირის სტანდარტთან DCAT-AP მოითხოვს დამატებითი მეტამონაცემების მიღებას, რაც ასევე შესაძლებელს გახდის ინტეგრაციას ევროპის სხვა ღია მონაცემთა პორტალებთან.</p> <p>გაეცანით საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშს, მეტი ინფორმაციის მისაღებად მეტამონაცემების სტანდარტების შესახებ ღია მონაცემებისთვის.</p> <p>ეს ლონისძიება მჭიდრო კავშირშია „გეო-სივრცითი, სტატისტიკური, ჯანმრთელობისა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების ფუნქციონალური თავსებადობის გაზრდაში," ინფრასტრუქტურის ნაწილში.</p>
<p>9. გარემოსდაცვითი მონაცემების შეგროვების, მომზადებისა და გამოქვეყნების გაფართოება მანქანით წაკითხვად ფორმატში</p>	<p>საშუალო</p>	<p>ეს ლონისძიება მიზნად ისახავს გარემოსდაცვითი მონაცემების გამოქვეყნებას მანქანის მიერ წაკითხვად ფორმატში. ამგვარი ზომების მიღება შეიძლება გამოწვეული იყოს ღია მონაცემების სამართლებრივი ჩარჩოს შექმნით, რომელიც უზრუნველყოფს, როგორც წესი, ყველა მონაცემთა კრებულის გამოქვეყნების ვალდებულებას მანქანის მიერ წაკითხვად ფორმატში, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მონაცემები არ არის ხელმისაწვდომი ამ ფორმატში და მოითხოვს წინასწარ დამუშავებას.</p> <p>ღია მონაცემთა ინიციატივის გასაძლიერებლად, საქართველოს შეუძლია გაზარდოს მონაცემების რაოდენობა მანქანის მიერ წაკითხვად ფორმატებში, მაშინაც კი, როდესაც მონაცემები მოითხოვს დამატებით დამუშავებას.</p> <p>მიზანშეწონილია, რომ გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიში რეგულარულად იყოს წარმოდგენილი და ხელმისაწვდომი ინტერნეტით, როგორც ინტერაქტიული პროდუქტი, სასურველია იყოს ინდიკატორზე დაფუძნებული.</p> <p>საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიში გთავაზობთ უფრო მეტ ინფორმაციას მანქანის მიერ წაკითხვად ფორმატებთან დაკავშირებით, რომელიც გამოქვეყნებულია ნაწილში „მანქანით წაკითხვად ფორმატში გამოქვეყნებული მონაცემების ტრანსფორმაცია“.</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		შინაარსის ნაწილში, ეს ღონისძიება მჭიდრო კავშირშია „მეტამონაცემების აღწერის სტანდარტების განსაზღვრა და გამოქვეყნება ყველა გარემოსდაცვითი ინფორმაციისთვის“ დოკუმენტით განსაზღვრულ ღონისძიებებთან.
10. საზოგადოებრივი სერვისების როგორც ელექტრონული სერვისების ინვენტარიზაცია, რეკონსტრუქცია, მოდერნიზაცია და გამოქვეყნება	საშუალო	<p>ეს ღონისძიება განსაზღვრავს მეტამონაცემების სტანდარტებს და უზრუნველყოფს გარემოსდაცვითი სერვისების აღწერას და მისაწვდომობას ელექტრონული სერვისის პორტალზე, ეროვნული სტანდარტების შესაბამისად.</p> <p>საზოგადოებრივი სერვისების აღწერისთვის რეკომენდებულია ევროპული ძირითადი ლექსიკონების ადაპტირება, როგორცაა: ძირითადი საჯარო სამსახური, ძირითადი პირი, ძირითადი ადგილმდებარეობა და ძირითადი საზოგადოებრივი ორგანიზაცია. ეს საშუალებას მისცემს ელექტრონული სერვისების თანმიმდევრულ და სტანდარტიზებულ აღწერას და გაუმჯობესებული ფუნქციონალური თავსებადობის უზრუნველყოფას.</p> <p>განხორციელების მაგალითისთვის, გაეცანით საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშის ნაწილს „ელექტრონული სერვისების გამოქვეყნება სპეციალურ ელექტრონულ სერვის პორტალზე“.</p>
11. ფუნქციონალური თავსებადობის გარემოსდაცვითი მონაცემების გამოყენების/განმეორებითი გამოყენებისთვის	განგრძობითი	<p>ეს ღონისძიება ხელს შეუწყობს ცნობიერების ამაღლებას გარემოსდაცვითი მონაცემების გამოყენების/ხელახალი გამოყენების გავლენის რეგულარული შეფასების საშუალებით, როგორც ღია მონაცემთა გავლენის შეფასების ჩარჩოს ნაწილი, და ხელს შეუწყობს შემდგომ განვითარებას. მაგალითად, შესრულება შეიძლება შეფასდეს შემდეგი კრიტერიუმების შესაბამისად:</p> <ul style="list-style-type: none"> • გადმოწერილი და განმეორებით გამოყენებული გარემოსდაცვითი მონაცემთა კრებულის რაოდენობა; • მომხმარებლების მიღებული/შეგროვებული მოსაზრებები; • გარემოსდაცვითი მონაცემების გამოყენებით შემუშავებული აპლიკაციების რაოდენობა და გარემოზე გავლენის მოხდენა (მათ შორის, სხვა

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიება	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>სექტორების მიერ გარემოსდაცვითი მონაცემების ხელახლა გამოყენება, როგორცაა ტრანსპორტი).</p> <p>დამატებითი ინფორმაცია ღია მონაცემების გავლენის შეფასების შესახებ შეგიძლიათ იხილოთ საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშში, ნაწილში „ევროპული მონაცემთა პორტალის გავლენის ვალდებულების შესახებ“, ეს ნაწილი უზრუნველყოფს ევროპული ღია მონაცემთა პორტალის მაგალითს, რომელიც შეესაბამება ამ სფეროს.</p> <p>ეს ღონისძიება მჭიდრო კავშირშია "გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ტექნიკური შესაძლებლობის გაძლიერებაში", ინფრასტრუქტურის ნაწილში ასრებულ ღონისძიებებთან.</p>

წარმოდგენილი ზომების განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით, საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშში მოცემულია შემდეგი მაგალითები და რეკომენდაციები:

- ციფრული სტრატეგიის შექმნა, რომელიც მოიცავს გარემოს დაცვას (ლიტვის მაგალითი);
- ელექტრონული სერვისებისა და საზოგადოებრივი ინფორმაციული სისტემების შექმნა ეროვნული და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად (ესტონეთისა და ევროკავშირის მაგალითი);
- ელექტრონული სერვისების გამოქვეყნება სპეციალურ ელექტრონული სერვისების პორტალზე (ლიტვის, რუმინეთის და დიდი ბრიტანეთის მაგალითი);
- ღია მონაცემების ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება და განსახორციელებელ ღონისძიებათა გეგმა განსაკუთრებული ტიპის ინფორმაციის მიმართ (ირლანდიის მაგალითი);
- სამოქმედო გეგმის შემუშავება, რომელიც დაფუძნებულია ღია მონაცემთა სტრატეგიასა და ციფრულ სტრატეგიაზე (ღია მმართველობის პარტნიორობის (OGP) მაგალითი);
- ღია მონაცემთა პოლიტიკის მიღება და მისი გავრცელება გარემოსდაცვით მონაცემებზე (ევროკავშირის მაგალითი);
- ღია მონაცემთა სამართლებრივი ჩარჩოს შემუშავება და სააღსრულებო მექანიზმების უზრუნველყოფა (ევროკავშირის მაგალითი);
- მეტამონაცემების აღწერის სტანდარტის განსაზღვრა ყველა გარემოსდაცვითი ინფორმაციისათვის (ევროკავშირისა და დიდი ბრიტანეთის მაგალითი);
- გამოქვეყნებული მონაცემების ტრანსფორმაცია მანქანით წაკითხვად ფორმატში.
- გარემოსდაცვითი მონაცემების ხარისხის კონტროლის მექანიზმების შემუშავება და გამოქვეყნება (ევროპის ღია მონაცემთა პორტალის მაგალითი);

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

- გარემოსდაცვითი მონაცემების სალიცენზიო პირობების დამტკიცება/ განახლება, მისი საზოგადოებრივი გამოყენებისა და განმეორებითი გამოყენების ხელშესაწყობისათვის (ევროპის ღია მონაცემთა პორტალის მაგალითი);
- შეაფასეთ ღია მონაცემების გავლენა (ევროპის ღია მონაცემთა პორტალის მაგალითი);
- არსებული გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და გამოყენების გაუმჯობესება, პორტალების მრავალენოვანი ასპექტის გამოყენებით (ევროპის გარემოს სააგენტოს (EEA) მაგალითი).

საგზაო რუკის ღონისძიებები: ინფრასტრუქტურა

საქართველოსთვის შემოთავაზებული ღონისძიებები SEIS-ის საყრდენი საკითხების პერსპექტივიდან: ინფრასტრუქტურის თვალსაზრისით, წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში.

ცხრილი 4. ღონისძიებები ინფრასტრუქტურის თვალსაზრისით

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
12. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისთვის მომხმარებელზე მორგებული, ერთი ვებ-წვდომის წერტილის შექმნა	მაღალი	<p>ერთი ვებ-წვდომის წერტილი შეიძლება შეიქმნას, როგორც ქვეყნის მთელი გარემოსდაცვითი პოლიტიკის დარგისთვის, რომელიც ხელს შეუწყობს ორპუსის კონვენციის მხარეთა შეხვედრის VI/1 გადაწყვეტილების განხორციელებას.</p> <p>ქვემოთ მოცემულმა შემოთავაზებებმა შესაძლოა ხელი შეუწყოს გარემოსდაცვითი პორტალის შემუშავებას (გარემოსდაცვითი ინფორმაციისთვის ქსელზე ერთი წვდომის წერტილი):</p> <ul style="list-style-type: none"> • შეირჩეს მთავარი ტექნოლოგიური გადაწყვეტა, რომელიც გამოყენებული იქნება როგორც გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ერთი და მომხმარებლისთვის მოსახერხებელი ქსელზე წვდომის წერტილი - ტექნოლოგიური გადაწყვეტა უნდა შეირჩეს არსებული ყველაზე თანამედროვე გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის საფუძველზე (მაგალითისთვის, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>განათლების ცენტრის ვებ-გვერდი, ჰაერის ხარისხის პორტალი ან ამჟამად გამოყენებული სხვა პროგრამული უზრუნველყოფა, რომელიც აგებულია ყველაზე თანამედროვე ტექნოლოგიაზე);</p> <ul style="list-style-type: none"> • უწყვეტი განვითარების უზრუნველსაყოფად, გასათვალისწინებელია ეროვნული გარემოსდაცვითი სტრატეგიის მთავარი ტექნოლოგიური გადაწყვეტა; • ერთი წვდომის წერტილის განვითარების გაგრძელება, გარემოსდაცვითი ინფორმაციის დამატებით მონაცემთა წყაროების ინტეგრირების გზით (მაგალითისთვის, ერთი წვდომის წერტილი უნდა უზრუნველყოფდეს გარემოსდაცვით მონაცემთა ბაზებს, ინდიკატორებს, ბმულებს გარემოსდაცვითი ანგარიშებისა და პროგრამების შესახებ); • გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის (EIEC) მიერ მხარდაჭერილი არსებული პორტალების მიგრაცია ერთიან პროგრამული უზრუნველყოფის გადაწყვეტაში, რათა შეიქმნას უფრო სრულყოფილი გარემო პორტალი და განხორციელდეს EIEC-ის მხარდაჭერის ზომების ოპტიმიზაცია; • ვებ-სერვისების უზრუნველყოფა და საზოგადოდ მიღებული გარე

⁷ დიდი ბრიტანეთი უზრუნველყოფს უამრავ კარგ პრაქტიკას, გარემოსდაცვითი ნებართვების მართვის სისტემის განვითარებისთვის. აღნიშნული საუკეთესო პრაქტიკა შეიძლება გათვალისწინებულ იქნას გარემოსდაცვითი კონტენტის მართვის სისტემის დანერგვისას, მათ შორის ისეთი სტანდარტების ჩათვლით, როგორცაა (მაგალითად) ეკო მენეჯმენტისა და აუდიტის სქემა (EMAS), EMAS Easy, ISO 14001, Green Dragon და ბრიტანული სტანდარტების (BS) 8555 1-დან 5-მდე ფაზები. Link : <https://www.gov.uk/guidance/develop-a-management-system-environmental-permits>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>აპლიკაციის პროგრამირების ინტერფეისი (API) არსებული პორტალებისთვის, რათა უწყებებმა მარტივად გააზიარონ თავიანთი (სტრუქტურირებული) მონაცემები და ჰქონდეთ მონაცემთა ნაკრების ჩამოტვირთვის შესაძლებლობა (მაგ. ევროპის გარემოს სააგენტოს (EEA) საზოგადოებრივი რუკების მომსახურება⁸, INSPIRE დირექტივის დებულებები);</p> <ul style="list-style-type: none"> • შეიქმნას ერთიანი ინსტრუმენტი, მონაცემთა მომწოდებლების მიერ მიღებული მეტამონაცემების ხარისხის შესამოწმებლად; • გარემოსდაცვითი მონაცემების გამოქვეყნება საერთაშორისო მეტამონაცემების სტანდარტებით აღწერილი წესების შესაბამისად, როგორცაა, DCAT-AP მეტამონაცემების ლექსიკონი (ეს ღონისძიებები ასევე შესაძლებელს გახდის ევროკავშირის სხვა ღია მონაცემთა პორტალებთან ავტომატურ სინქრონიზაციას); • ძეგლის ფუნქციონალის გაძლიერება, რათა ძიების დახვეწის მიზნით მომხმარებელმა შეძლოს მრავლობითი საძიებო და ფილტრის პარამეტრების გამოყენება (მაგ. (მაგ. ფაილის ფორმატი); საკვანძო სიტყვების გაერთიანება კლასიფიკატორთან; • პორტალების ტექნიკური მხარდაჭერა და გაუმჯობესება, საზოგადოების მხრიდან უკუკავშირის მიღებით, სამინისტროებისა და სამთავრობო უწყებების მიერ ორგანიზებული

⁸ <https://www.eea.europa.eu/code/gis>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>საჯარო კონსულტაციის გზით.</p> <p>გარემოსდაცვითი ინფორმაცია და მონაცემები გავრცელებულია მრავალ პორტალზე, როგორც აღნიშნულია ანგარიშში. უცნობია, რომელ ვებგვერდებზეა გამოქვეყნებული უახლესი ან სარწმუნო ინფორმაცია. პორტალები ასევე შექმნილია სხვადასხვა ტექნიკური გადაწყვეტილებების გამოყენებით, რაც ქმნის დამატებით სირთულეებს გადაწყვეტილების ინტეგრაციისა და ფუნქციონალური თავსებადობისთვის.</p> <p>მეორე მხრივ, ამ პორტალების ზოგიერთი ნაწილი (მაგ. Air.gov.ge) არის გის-ზე დაფუძნებული და კარგად განვითარებული. მათი გამოყენება შესაძლებელია, როგორც საფუძველი გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ერთი ვებ-წვდომის წერტილის შესაქმნელად.</p> <p>დამატებითი ინფორმაცია ერთი ვებ-წვდომის წერტილების შესახებ შეგიძლიათ იხილოთ საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ ანგარიშის ნაწილში: „შექმენით გარემოსდაცვითი ინფორმაციისთვის ერთი ვებ-წვდომის წერტილი“ (ევროკავშირის, EEA-ისა და ირლანდიის მაგალითი).</p> <p>გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის დიზაინი ასევე ფართოდ არის აღწერილი დოკუმენტში „საუკეთესო პრაქტიკის ხელშეწყობა ეროვნული გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემებისთვის და ევროკავშირის დონეზე მონაცემთა შეგროვების ინსტრუმენტებისთვის“.</p> <p>ეს ღონისძიება მჭიდრო კავშირშია „საკანონმდებლო ჩარჩოების გადასინჯვის,</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>საჯარო სექტორის შესახებ ინფორმაციის ონლაინ ხელმისაწვდომობისა და ხელახალი გამოყენების წახალისებისა და რეგულირების (PSI)“ ლონისძიებებთან, შინაარსის განყოფილებაში და „თანამშრომლობითი ინსტიტუციური ჩარჩოს შექმნა ღია მონაცემთა განხორციელებისათვის“ თანამშრომლობის (ქსელის) მიმართულებით.</p>
<p>13. გეოსივრცითი, სტატისტიკური, ჯანმრთელობისა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების ფუნქციონალური თავსებადობის გაძლიერება</p>	<p>მაღალი</p>	<p>აღნიშნული ლონისძიება ხელს შეუწყობს, გარემოსდაცვითი და სხვა თემატური მონაცემებისთვის განსაზღვრული ფუნქციონალური თავსებადობის სტანდარტების დანერგვას. ეს ლონისძიება უზრუნველყოფს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • სხვადასხვა საინფორმაციო სისტემების არსებულ თავსებადობას განსაზღვრული ურთიერთქმედების სტანდარტებთან შეფასებას, კერძოდ კი გეოპორტალთან; • მეტამონაცემებისა და მონაცემთა ფუნქციონალური თავსებადობის სტანდარტების დანერგვას/განახლებასა და საერთაშორისო სტანდარტებისა და საუკეთესო პრაქტიკის შესაბამისად განხორციელებას; • API-ების განვითარებას გარე მომხმარებლებისთვის; • დროითი სერიის მონაცემების გაზიარების ავტომატიზირებული მექანიზმის მიწოდებას; <p>ეს ქმედებები შესაძლოა ასევე დაემატოს ეროვნული ურთიერთქმედების ჩარჩოებს.</p> <p>ლიტვაში და ევროკავშირში ფუნქციონალური თავსებადობის განვითარებასთან დაკავშირებით,</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>დამატებითი ინფორმაციისთვის, იხილეთ საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიში, ნაწილი: „ფუნქციონალური თვასებადობის ჩარჩოს დამკვიდრება“.</p> <p>ეს ღონისძიება უკავშირდება წინამდებარე საგზაო რუკის შემდეგ ნაწილს: „შეიმუშავე ან/ და განაგრძე გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ინტეგრირებული სისტემის გაუმჯობესება ორკუსის კონვენციისა და PRTRs-ების შესახებ ოქმის შესაბამისად“-ს.-.</p>
<p>14. საჯარო გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ელექტრონული რეესტრის შექმნა</p>	<p>მაღალი</p>	<p>ეს ღონისძიება მიზნად ისახავს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და მონაცემების რეესტრის დამკვიდრებას თითოეულ უწყებაში და სისტემაში (მაგ., მეტამონაცემების მართვის სისტემა), აგრეთვე მონაცემები, რომლებიც გამოქვეყნებადია, ადგილობრივად არსებული სამართლებრივი ჩარჩოების გათვალისწინებით. რეესტრი გამოყენებულ იქნება საჯარო მოხელეების მიერ გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების უწყვეტი განვითარებისა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გავრცელების მხარდასაჭერად. კერძოდ, რეესტრში უნდა განთავსდეს გამოქვეყნებული სისტემები, მონაცემთა ბაზები, ინსტიტუტები, მონაცემთა კრებული და მოხსენებები.</p> <p>ეს ღონისძიება შეიძლება თან ახლდეს მეტამონაცემების სტანდარტიზაციას გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მისაღებად და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისთვის ერთი წვდომის წერტილის შესაქმნელად, რომელიც ავტომატურად განახლდება გარემოსდაცვითი ინფორმაციის რეესტრის საფუძველზე.</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების ინვენტარიზაცია ფართოდ არის აღწერილი დოკუმენტში „საუკეთესო პრაქტიკის ხელშეწყობა ეროვნული გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემებისთვის და ევროკავშირის დონეზე მონაცემთა შეგროვების ინსტრუმენტებისთვის“, "გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემის ინვენტარიზაცია".</p>
<p>15. არსებული გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობისა და გამოყენების გაუმჯობესება მრავალენოვანი ასპექტის სრულყოფით</p>	<p>საშუალო</p>	<p>ეს ღონისძიება უზრუნველყოფს, საჯარო უწყებების ვებგვერდების, ყოველწლიური მოხსენებებისა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მეტამონაცემების სრულ თარგმანს, ქართულ/ინგლისურ ენებზე.</p> <p>უზრუნველყოს გარემოს მდგომარეობის ეროვნული ანგარიშის ქართულ/ინგლისურ ენაზე თარგმნა და ხელმისაწვდომობა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის ვებგვერდზე, აგრეთვე სხვა შესაბამისი პროდუქტები მათი ხელმისაწვდომობისა და გამოყენების გაზრდის მიზნით.</p> <p>მრავალენოვანი პორტალის მაგალითია EEA GEMET⁹, რომელიც უზრუნველყოფს გარემოსდაცვითი პირობების განმარტებით ლექსიკონს, და ამჟამად თარგმნილია 37 ენაზე.</p>
<p>16. გარემოსდაცვითი ელექტრონული სერვისების შემუშავება</p>	<p>საშუალო</p>	<p>დღეისათვის, მხოლოდ რამდენიმე ელექტრონული სერვისია ხელმისაწვდომი გარემოს დაცვასთან დაკავშირებით.</p> <p>ეს ინიციატივა მიზნად ისახავს გარემოსდაცვითი ელექტრონული სერვისების შემუშავებას ეროვნული სტანდარტების (მომსახურების</p>

⁹ <https://www.eionet.europa.eu/gemet/en/concept/4438>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>პასპორტების) მომსახურების ფუნქციონალური თავსებადობის სტანდარტების შესაბამისად (მაგ., ელექტრონული ხელმოწერა, ელექტრონული გადახდა).</p> <p>საჯარო სერვისების აღწერილობის შესახებ დამატებითი ინფორმაცია შეგიძლიათ იხილოთ საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშის შემდეგ ნაწილში: „ელექტრონული სერვისებისა და საზოგადოებრივი ინფორმაციის სისტემის შექმნა ეროვნული და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად“.</p> <p>ამ ღონისძიებას უკავშირდება წინამდებარე საგზაო რუკის ღონისძიებები: „ინვენტარიზაცია, რეკონსტრუქცია, მოდერნიზაცია და საჯარო სერვისების, როგორც ელექტრონული სერვისების გამოქვეყნება“.</p>
<p>17. გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ტექნიკური შესაძლებლობების გაძლიერება</p>	<p>განგრძობითი</p>	<p>ეს ღონისძიება მიზნად ისახავს, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ტექნიკური შესაძლებლობების გაძლიერებას სხვა თემატურ სფეროებში, როგორცაა წყალი.</p> <p>თანამედროვე მონიტორინგის აღჭურვილობის ეტაპობრივი უზრუნველყოფა უნდა განხორციელდეს დაგეგმილად. აღნიშნულისთვის რეკომენდებულია შემდეგი:</p> <ul style="list-style-type: none"> • მონიტორინგის პარამეტრების განსაზღვრა ეროვნულ და ადგილობრივ დონეზე თითოეული თემატური სფეროსთვის. ეს მიზნები უნდა მოიცავდეს: <ul style="list-style-type: none"> ○ დაკვირვების სიხშირეს (მაგალითად, საათობრივი, ყოველდღიური,

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>ყოველთვიური ან წლიური);</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ შეგროვებული მონაცემების სრულყოფილება (სიზუსტე); ○ სივრცის დაფარვა (სივრცითი მოთხოვნების გათვალისწინებით - ურბანული, სოფლის არეალი, სამრეწველო არეალი) ○ მონაცემთა ხარისხი; ○ არსებული აღჭურვილობისა და ინფორმაციის სისტემების თავსებობა და, სადაც ეს შესაძლებელია, ევროკავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისობა, როგორც დაახლოების პროცესის ნაწილი. <ul style="list-style-type: none"> • კრიტიკული შეფასების განხორციელება მიმდინარე მონიტორინგის ინფრასტრუქტურის სტატუსის საჭიროებასთან და შესრულების შესაძლებლობებთან მიმართებით (თითოეული თემატური სფეროსთვის, დაწყებული პრიორიტეტული არეალით, როგორცაა, მაგალითად, წყალი). <p>ეს შესაძლოა მიღწეულ იქნას ექსპერტთა მრავალპროფილური ჯგუფის შექმნის გზით, რომელიც შეძლებდა არსებული აღჭურვილობის გაანალიზებას და საჭიროებების სრული შეფასების წარმოდგენას, ზემოთ მოცემულ მიზნებთან შესაბამისობაში.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ეტაპობრივი მოდერნიზაციის გრძელვადიანი და რეალისტური ეროვნული გეგმის შემუშავება, ყველა ფინანსური შესაძლებლობისა და ვარიანტის გათვალისწინებით;

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<ul style="list-style-type: none"> ამ პროცესის თანმიმდევრული და ეტაპობრივი განხორციელების გეგმის შემუშავება, რათა ეტაპობრივად მოხდეს ახალი მოწყობილობის არსებულ სისტემაში ინტეგრაცია. ეს პუნქტი გადამწყვეტია, რამდენადაც ინფორმაციულ სისტემაში მონიტორინგის პროცესის ინტეგრაციის არარსებობა: 1) მონაცემების გაცვლას მოუხერხებელს ხდის, 2) ზრდის ადამიანური რესურსების საჭიროებას და 3) არყვეს მონაცემთა ხარისხსა და ხელმისაწვდომობას. პოტენციური გარემოსდაცვითი სფეროების იდენტიფიცირება, რათა თანდათან შეივსოს გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ტრადიციული სისტემა სხვა წყაროებიდან, სხვა ინფორმაციებით (მაგ. სამოქალაქო მეცნიერება, დედამიწაზე დაკვირვება). <p>მონიტორინგისთვის აუცილებელი ტექნიკის შეძენა საჭიროებს შესაბამის ინვესტიციებს და უნდა იყოს პრიორიტეტული, ეროვნული საჭიროებების გათვალისწინებით, გრძელვადიანი პერსპექტივით და ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან დაახლოებით.</p> <p><i>ეს ღონისძიება უკავშირდება წინამდებარე საგზაო რუკის შემდეგ ნაწილს: „შეიმუშავეთ ან/ და გააგრძელეთ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ინტეგრირებული სისტემის გაუმჯობესება ორკუსის კონვენციისა და PRTRs-ების შესახებ ოქმის შესაბამისად“.</i></p>
18. გარემოსდაცვითი	საშუალო	ეს ღონისძიება რეკომენდაციას იძლევა

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
<p>ინფორმაციის მართვის ინტეგრირებული სისტემის გაუმჯობესება ან/ და შემდგომი განვითარება, ორჰუსის კონვენციისა და PRTRs-ის ოქმის შესაბამისად.</p>		<p>გარემოსდაცვითი მართვის ინტეგრირებული სისტემის შემუშავებისთვის, რაც უზრუნველყოფს, გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის კოორდინირებულ მართვასა და გაცვლას. აღნიშნულისთვის, ეს ღონისძიება საშუალებას იძლევა:</p> <ul style="list-style-type: none"> • გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვისთვის გამოყენებული ყველა სისტემის ინვენტარიზაციას, განსაკუთრებით მათი, რაც ეროვნულ დონეზე საჯაროდ ხელმისაწვდომი არ არის; • დამაბინძურებლების გაფრქვევებისა და გადატანის რეესტრის შექმნას, როგორც სისტემის ინტეგრალური მოდული. • გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ინტეგრირებული სისტემის მოთხოვნების განსაზღვრას. კერძოდ, სისტემამ უნდა უზრუნველყოს ისეთი ფუნქციონალი, როგორიცაა: <ul style="list-style-type: none"> ○ სამუშაო ნაკადი (მაგ. ხარისხის მართვა); ○ გარემოსდაცვითი მონაცემების შეგროვება; ○ ღია მონაცემების ავტომატური გავრცელება და განახლება; ○ დოკუმენტების მართვა; ○ ინტეგრაცია გარე სისტემებთან (სტატისტიკის, ჯანმრთელობის, ღია მონაცემების, ტრანსპორტის, ენერგეტიკისა და მიწის კადასტრის და ა.შ., საჭიროების შემთხვევაში); ○ ვიზუალიზაციის მოწინავე ინსტრუმენტები და

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>შესაძლებლობები ბიზნესის ინფორმაციულ ინსტრუმენტებთან ინტეგრაციისთვის;</p> <ul style="list-style-type: none"> • სისტემის ეტაპობრივი განხორციელება; • ინტენსიური მომხმარებლებისა და ინსტიტუციების გადამზადებას, რომლებიც მონაწილეობენ ინტეგრირებული სისტემის სარგებელზე, ფუნქციონალურობასა და გამოყენებაზე; • საჭიროების შემთხვევაში სისტემის მუშაობის და განახლების რეგულარულ შეფასებას. <p>ეს ღონისძიება ითვალისწინებს ეფექტური სისტემის შემუშავებას სხვადასხვა ტიპის გარემოსდაცვითი ინფორმაციის სხვადასხვა დონეზე ინტეგრაციისთვის (რეგიონალურ, ადგილობრივ) სხვადასხვა არსებული სისტემების დაკავშირების მეშვეობით.</p> <p>დოკუმენტი „ეროვნული გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემებისა და ევროკავშირის დონეზე მონაცემთა შესაგროვებლად გამოსაყენებელი ინსტრუმენტების კარგი პრაქტიკის პოპულარიზაცია“ წარმოადგენს სახელმძღვანელო მითითებებს გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების განვითარებისათვის.</p> <p>ეს ღონისძიება დაკავშირებულია წინამდებარე საგზაო რუკის მისაღებ ღონისძიებებთან: „გეო-სივრცითი, სტატისტიკური, ჯანმრთელობისა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციული სისტემების ფუნქციონალური თავსებადობისგაზრდა“ და</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		„გარემოსდაცვითი სისტემების ფუნქციონალური თავსებადობის სტანდარტების დანერგვა / განახლება“.
19. გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და დაცვის ღონისძიებებში საზოგადოების ჩართულობისთვის პროგრამების შემუშავება.	დაბალი	<p>ეს ღონისძიება მიზნად ისახავს პროგრამული აპლიკაციების სერიის შემუშავებას (მაგ. მობილური პროგრამები), რომლებიც გაზრდიან ელექტრონული მთავრობის პოტენციალს შეიქმნას „გარემოსდაცვითი მონაცემების ეკოსისტემა“ და საზოგადოებას გარემოსდაცვით მონაცემებთან წვდომის, კონსულტაციისა და ურთიერთქმედების საშუალებას მისცემს.</p> <p>მაგალითისთვის, აპლიკაციების საშუალებით საზოგადოებას შეეძლება:</p> <ul style="list-style-type: none"> • გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მიღება და კონსულტაცია რეალურ დროში მათი ადგილმდებარეობის მიხედვით; • გააგზავნონ შეტყობინება ბრაკონიერების შესახებ, მონიშნონ და აცნობონ დაბინძურების ადგილების თაობაზე და ა.შ.; • მონაწილეობა მიიღონ მათ სამეზობლოში ეკოლოგიურ ღონისძიებებში; • ინტეგრირება მოახდინონ მათ მიერ შეგროვილი გარემოსდაცვითი მონაცემების სამთავრობო პროგრამებთან, სადაც ეს შესაძლებელია; • მოახდინონ მოხალისეების ჩართვა სამუშაო პროცესში (მოქალაქეების მიერ შექმნილი მონაცემები) საქართველოს მასშტაბით გარემოსდაცვითი მონიტორინგის მონაცემების მისაღებად. <p>ეს ღონისძიება უკავშირდება</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		ურთიერთთანამშრომლობის (ქსელის) ნაწილში მოცემულ გეგმას.

წარმოდგენილი ზომების განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით, საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშში მოცემულია შემდეგი მაგალითები და რეკომენდაციები:

- ფუნქციონალური თავსებადობის ჩარჩოს შექმნა (ევროკავშირისა და ლიტვის მაგალითი);
- ინტეგრირებული გარემოსდაცვითი მონიტორინგის სისტემის შექმნა ეროვნულ დონეზე (უკრაინის მაგალითი);
- ღია მონაცემთა პორტალის შექმნა და საჯარო სექტორის ინფორმაციის გამოქვეყნების ხელშეწყობა (ირლანდიის, ნიდერლანდების და ესპანეთის მაგალითი);
- გარემოსდაცვითი ინფორმაციისთვის, მომხმარებელზე მორგებული, ერთი ვებ-წყდომის წერტილის შექმნა (ირლანდიისა და ევროპის გარემოს სააგენტოს (EEA) მაგალითი);
- ინფრასტრუქტურის განვითარება ყველაზე მოწინავე პლატფორმებზე, გეოსივრცით მონაცემებისა და გის ტექნოლოგიების საფუძველზე (ევროკავშირისა და ლიტვის მაგალითი);
- რეგიონალურ დონეზე გარემოსდაცვითი მონაცემების გაზიარებისთვის ტექნოლოგიური მხარდაჭერის გაწევა.

საგზაო რუკის ღონისძიებები: ურთიერთთანამშრომლობა (ქსელი)

საქართველოსთვის შემოთავაზებული ღონისძიებები SEIS-ის საყრდენი საკითხების პერსპექტივიდან: ურთიერთთანამშრომლობის თვალსაზრისით, წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში.

ცხრილი 5. ღონისძიებები ურთიერთთანამშრომლობის თვალსაზრისით

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
20. ღია მონაცემების განხორციელებისათვისთანამშრომლობითი ინსტიტუციური ჩარჩოს ჩამოყალიბება	მაღალი	ეს ღონისძიება გაამყარებს ღია ინსტიტუტის მართვის აუცილებელ ინსტიტუციონალურ ჩარჩოს, განსაკუთრებით გარემოს კომპონენტის გათვალისწინებით. მოცემული ღონისძიება ყურადღებას გამახვილებს

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>ინსტიტუციებს შორის მჭიდრო თანამშრომლობის შექმნის საჭიროებაზე, საჯარო სექტორის ინფორმაციის გაცვლის, გაზიარების, გამოყენებისა და გამოქვეყნების უზრუნველსაყოფად (PSI).</p> <p>ღია მონაცემების ერთობლივი ინსტიტუციური ჩარჩოს შექმნის მიდგომის მაგალითი მოიცავს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • არსებულ სამართლებრივ ჩარჩოებში ცვლილებების შეტანა ან დამატებით, ახალი რეგულაციების მიღება, სხვადასხვა მოქმედი პირების მკაფიო პასუხისმგებლობების გასათვალისწინებლად და ღია მონაცემებზე პასუხისმგებლობის დაყოფის უზრუნველსაყოფად ეროვნულ და თემატურ დონეზე (მაგალითისთვის, უნდა არსებობდეს ზოგადი წესები ღია მონაცემთა ჩარჩოს მართვისათვის და სპეციალური წესები ინდივიდუალური გარემოსდაცვითი მონაცემების

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>მიმწოდებლებისთვის, თუ როგორ უნდა მოხდეს ღია მონაცემთა გამოქვეყნების პროცესის შიდა ორგანიზება);</p> <ul style="list-style-type: none"> • მრავალპროფილური სამუშაო ჯგუფის შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს და დაეხმარება თანამშრომლობის ოპერატიული მექანიზმების ჩამოყალიბებას (მაგ. პროცესები, პროცედურები და კარგი პრაქტიკა); • ღონისძიებების/ ფორუმის/ რეგულარული დიალოგების ორგანიზება ეროვნული დაინტერესებული მხარეებისა და მონაცემთა სხვადასხვა მომხმარებლების თანამშრომლობის გასაძლიერებლად. <p>ამ ღონისძიებამ ასევე ხელი უნდა შეუწყოს თანამშრომლობას სივრცითი გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაზიარების სფეროში. მან უნდა გააძლიეროს თანამშრომლობა</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>საქართველოს ყველა სამინისტროს შორის (მათ შორის, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, რომელიც წარმოდგენილია NSDI სახელმწიფო კომისიაში), რათა უზრუნველყოს სამინისტროების წარმომადგენლების და მათი დაქვემდებარებული უწყებების და იურიდიული პირების სივრცითი მონაცემების ინფრასტრუქტურის განვითარების თემატურ სამუშაო ჯგუფებში მონაწილეობა.</p> <p>საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშში მოცემულია ევროკავშირში განხორციელებული ინიციატივების მაგალითები, რომელიც ხელს შეუწყობს უწყებათაშორის და საერთაშორისო თანამშრომლობას ღია მონაცემების სფეროში. ღია მონაცემების ვალდებულების შესრულების ანგარიში 2019 წელში მოცემულია კრიტერიუმები ქვეყანაში ინსტიტუციური ჩარჩოს მზადყოფნის შესაფასებლად. დოკუმენტი „ევროკავშირის წევრ</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>ქვეყნებში გარემოსდაცვითი მართვის შეფასების ჩარჩოს შემუშავება" ასევე უზრუნველყოფს საუკეთესო პრაქტიკას გარემოსდაცვითი მართვის ინსტიტუციური ჩარჩოს დასაწერად.</p> <p>ეს ღონისძიება უკავშირდება წინამდებარე საგზაო რუკის შინაარსის ნაწილში წარმოდგენილ რეკომენდაციებსა და სამართლებრივი ჩარჩოს გადასინჯვას.</p>
<p>21. გარემოსდაცვითი და ღია მონაცემთა დამუშავების მიზნით შესაძლებლობების გაზრდის უზრუნველყოფა და განვითარება</p>	<p>საშუალო</p>	<p>ამ ღონისძიების კომპონენტები მოიცავს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • აუცილებელი საჭიროებების (ადამიანური რესურსები და ინსტრუმენტები) შეფასება, გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვისთვის და მათი გამოყენებისათვის, ეროვნულ და ადგილობრივ დონეზე; • სპეციალიზებული პერსონალის დაქირავება და საჭირო ინსტრუმენტების შეძენა; • გარემოსდაცვითი მონაცემებისა და

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>ინფორმაციის მომზადებისა და გავრცელების პროცედურების და პროცესების შემუშავება და ინტეგრაცია;</p> <ul style="list-style-type: none"> პროფესიული განვითარების/ ტრენინგის გეგმები სამოქალაქო მოსამსახურეებისთვის ან/ და მონაცემთა სამსახურის თანამშრომლებისთვის ან მონაცემებთან მომუშავე პერსონალისთვის. ამ თვალსაზრისით, შესაძლებელია წინასწარ განხილული იყოს ოფიციალური სასწავლო პროგრამები (სავალდებულო) მონაცემთა დამუშავების საკითხებში პასუხისმგებელი პერსონალისთვის, რათა სერთიფიკატების მეშვეობით მოხდეს ამ ტრენინგების აღიარება. <p>„ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში გარემოსდაცვითი მართვის შეფასების ჩარჩოს შემუშავების“ დოკუმენტი უზრუნველყოფს ინიციატივების მრავალ</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ლონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>მაგალითს, რომლებიც მიიღება ამ სფეროში შესაძლებლობების განვითარების მიზნით. ნაწილი „2.ადმინისტრაციული ქმედუნარიანობა (გარემოსდაცვითი ინსპექციები, პოლიცია, საბაჟო, სამიგრო სამსახურები და აუდიტის ორგანოები)“ მკაცრად ამახვილებს ყურადღებას ევროკავშირში ქმედუნარიანობის განვითარების მაგალითზე.</p> <p>ეს ღონისძიება უკავშირდება „გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ტექნიკური შესაძლებლობების გაძლიერების“ ღონისძიებებს და „შიმუშავეთ ან/ და გააგრძელეთ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ინტეგრირებული სისტემის გაუმჯობესება ორჰუსის კონვენციისა და PRTRs-ების შესახებ ოქმის შესაბამისად“</p>
<p>22. საგზაო რუკის განხორციელების გასაადვილებლად, საერთაშორისო და რეგიონალური თანამშრომლობის ხელშეწყობა</p>	<p>მაღალი</p>	<p>ეს ღონისძიება მიზნად ისახავს, საქართველოს დახმარებას საერთაშორისო ექსპერტიზითა და საუკეთესო პრაქტიკით, რათა ხელი შეუწყოს</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<p>წინამდებარე გეგმის განხორციელებას. ამისათვის მიზანშეწონილია:</p> <ul style="list-style-type: none"> • შეიქმნას ფორუმი და სხვა პლატფორმები, სადაც გამოცდილების გაზიარება და იდენტიფიცირებაა შესაძლებელი; • შეიქმნება კონტაქტები მთავარ დაინტერესებულ მხარეებთან რეგიონალურ და საერთაშორისო დონეზე, გამოცდილებისა და საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარებისთვის; • განხორციელდეს საერთაშორისო და რეგიონალური ინიციატივების ინვენტარიზაცია და შეფასდება მათი პოტენციალი. <p>ინიციატივების მაგალითები, რომლებიც შეიძლება განხორციელდეს ამ ღონისძიების განხორციელების მიზნით, მოცემულია, საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშის შემდეგ ნაწილში: „საჯარო ადმინისტრირების, საზოგადოებისა და ბიზნესის ცნობიერების</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		ამაღლება ღია მონაცემების და გარემოსდაცვითი მონაცემების შესახებ“.
<p>23. საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება მოქალაქეებსა და ეკონომიკურ ოპერატორებს შორის საკითხებზე, როგორცაა ღია მმართველობა და ღია მონაცემები გარემოსთვის</p>	<p>განგრძობითი</p>	<p>ეს ღონისძიება გაზრდის ღია მმართველობასა და ღია მონაცემებზე მოთხოვნილებას, ცნობიერების ამაღლებასა და სხვა სარეკლამო კამპანიების ჩატარებას ეროვნულ და ადგილობრივ დონეზე.</p> <p>ეს ღონისძიება იქნება მიმართული საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაზე გარემოსდაცვითი ინფორმაციის როლისა და გავლენის, მისი ხელმისაწვდომობის, გამოყენებადობისა და სხვა დაკავშირებული ასპექტების შესახებ, მიმდინარე საქმიანობის გატარების გზით და მათი გაძლიერებისა და გაფართოების საჭიროების შესაბამისად.</p> <p>გარდა ამისა, შეიძლება განხორციელდეს მთელი რიგი აქტივობები გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გამოყენების/ ხელახალი გამოყენებისა და გავრცელების ხელშესაწყობად, როგორცაა:</p>

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

ღონისძიების სახე	პრიორიტეტი	აღწერა
		<ul style="list-style-type: none"> • ჰაკათონები; • ფორუმები; • სარეკლამო კამპანიები; • ინკუბატორების განვითარება; • საჯარო-კერძო პარტნიორობის შემუშავება; • დიალოგისა და თანამშრომლობის ხელშეწყობა ეროვნულ უწყებებს, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და აკადემიურ საზოგადოებას შორის. <p>საუკეთესო პრაქტიკის ანგარის ქვემოთ მითითებულ ნაწილში მოცემულია იმ ინიციატივების მაგალითები, რომლებიც შეიძლება განხორციელდეს ამ ღონისძიების ჩატარების მიზნით: „საჯარო ადმინისტრირების, საზოგადოებისა და ბიზნესის ცნობიერების ამაღლება ღია მონაცემების და გარემოსდაცვითი მონაცემების შესახებ“.</p>

წარმოდგენილი ზომების განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით, საუკეთესო პრაქტიკის ანგარიშში მოცემულია მაგალითები და რეკომენდაციები შემდეგ საკითხებთან დაკავშირებით:

ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპების და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II EAST)

- ელექტრონული მმართველობისა და ციფრული გადაწყვეტილებების შესახებ საჯარო ინსტიტუტებს შორის ცნობიერების ამაღლება და მოტივაციის გაზრდა (ევროკავშირის მაგალითი);
- ელექტრონული მმართველობის შესახებ საზოგადოებისა და ბიზნესის წარმომადგენელთათვის ცნობიერების ამაღლება (ევროკავშირის მაგალითი);
- ღია მონაცემთა ინიციატივის(ებ)ის კოორდინაცია (ირლანდიის მაგალითი);
- ღია მონაცემების მართვის პროცესებისა და პროცედურების დამკვიდრება (ლიტვის მაგალითი);
- ღია მონაცემების და გარემოსდაცვითი მონაცემების შესახებ საჯარო ადმინისტრაციის, საზოგადოებისა და ბიზნესის ცნობიერების ამაღლება (ბელგიის, კვიპროსის, ევროკავშირის, იტალიისა და ლუქსემბურგის მაგალითი);
- ღია მონაცემების პოპულარიზაცია ორგანიზაციებისთვის;
- მომხმარებელთაგან უკუკავშირის მიღება და კომუნიკაციის ახალი საშუალებების უზრუნველყოფა ღია მონაცემების მომწოდებლებსა და მომხმარებლებს შორის (ესპანეთის მაგალითი).

